

VICTOR HUGO

Cosette • Gavroche

Victor Hugo (1802-1885) este unul dintre cei mai importanți scriitori francezi. Poet, dramaturg, prozator, reprezentant de seamă al romantismului, dar și un intelectual angajat, el a jucat un rol important în istoria secolului al XIX-lea. A fost pair al Franței, senator de Paris și membru al Academiei Franceze.

Până la moartea sa, în 1885, a rămas una dintre figurile de seamă ale celei de-a treia republici, fiind considerat încă în timpul vieții un adevărat monument al literaturii franceze.

A scris, între altele, poemul epic *Legenda secolelor* (1859, 1877, 1883), romanele *Notre-Dame de Paris* (1831) și *Mizerabilii* (1862), care s-au bucurat de mare succes, dar și dramele romantice *Hernani* (1830), *Regele se amuză* (1832) sau *Ruy Blas* (1838).

Mizerabilii, din care fac parte fragmentele publicate aici sub titlul *Cosette*, respectiv *Gavroche*, este unul dintre romanele emblematice ale literaturii franceze. Scris în timpul exilului scriitorului, terminat și publicat în 1862, acest roman istoric, social și filosofic s-a bucurat de un mare succes tocmai pentru că descrie viața oamenilor simpli care trăiau în Franța la începutul secolului al XIX-lea. Este povestea lui Jean Valjean, dar și a celor doi soți Thénardier – părinții adoptivi ai Cosettei și părinții naturali ai lui Gavroche –, a inspectorului Javert – întruchiparea justiției implacabile și rigide, care nu obosește să-l urmărească pe ocnașul Jean Valjean –, a tânărului student Marius, luptător pe baricadele Parisului. Romanul lui Victor Hugo a cunoscut mai multe adaptări cinematografice, ultima în anul 2012.

VICTOR HUGO

Cosette
•
Gavroche

Traducere de Lucia Demetrius și Tudor Mănescu

Cosette

DOUĂ MAME SE ÎNTÂLNESC

La Montfermeil, nu departe de Paris, exista o cârciumă care a dispărut azi. Cârciuma aceasta era ținută în strada Boulanger de soții Thénardier. Deasupra ușii se afla o scândură bătută în cuie pe perete. Pe scândura asta era pictat ceva ce semăna cu un om care duce în spinare pe un altul. Acesta de pe urmă avea epoleți groși de general, împodobiiți cu stele mari, argintii; niște pete roșii voiau să însemne sânge; restul tabloului era pierdut în nori de fum și înfățișa probabil o bătălie. Dedesubt se putea citi această inscripție: *La sergentul de la Waterloo*.

Nimic mai obișnuit decât o căruță la poarta unui han. Cu toate astea, vehiculul, sau mai bine zis bucata de vehicul care încurca strada în fața cârciumii *La sergentul de la Waterloo* într-o seară de primăvară, în anul 1819, ar fi atras prin volum atenția unui pictor care ar fi trecut pe acolo.

Era partea dinainte a unui camion, dintre cele întrebuințate în regiunile păduroase, cu care se cară trunchiuri și grinzi. Această parte dinainte era alcătuită dintr-o osie¹ masivă de fier, cu un fus în care se îmbuca o oiște² grea, rezemate pe două roți peste măsură de mari. Tot întregul ăsta era îndesat, greoi și diform, ai fi spus că este afetul unui tun uriaș. De prea mult mers prin hârtoape, roțile, butucii, osia și oiștea erau acoperite cu o pătură de nămol, spoială gălbuie, hâdă, destul de asemănătoare aceleia cu care se împodobesc de obicei catedralele. Lemnul dispărea sub noroi și fierul sub rugină. Sub osie atârna, ca o draperie, un lanț gros.

Mijlocul acestui lanț spânzura sub osie, destul de aproape de pământ, și pe el, ca într-un leagăn, ședeau în seara aceea alături, ținându-se de gât cu drăgălășenie, două copilițe, una de vreo doi ani și jumătate, iar cealaltă de vreun an și jumătate; cea mai mică în brațele celei mai mari. O basma înnodată cu pricepere le împiedica să cadă. O mamă văzuse lanțul acela înfricoșător și spusese: „Uite o jucărie pentru copiii mei!”

¹ Ax pe care sunt montate roțile unui vehicul (n.red.).

² Bară de lemn aflată în partea din față a unei căruțe; de o parte și de alta se înhamă caii (n.red.).

Cele două copilițe, de altfel drăguț și îngrijit îmbrăcate, străluceau; ai fi spus că sunt doi trandafiri printre lanțuri vechi; ochii lor erau o mare bucurie; obrajii lor fragezi râdeau. Una era castanie, cealaltă brună. Fețele lor naive erau două uimiri încântate; un tufiș înflorit din apropiere își trimitea trecătorilor mireasma ce părea că vine de la ele; cea de un an și jumătate își arăta burtica drăgălașă și goală cu nerușinarea nevinovată a copiilor. Deasupra și împrejurul acestor capete delicate, plămădite din fericire și muiate în lumină, uriașa jumătate de camion negru de rugină, grozavă, plină de curbe și de unghiuri sălbaticе, se rotunjea ca intrarea unei peșteri. La câțiva pași, ghemuită pe pragul hanului, mama, o femeie lipsită de drăgălășenie, dar înduioșătoare în clipa aceea, își legăna copiii cu ajutorul unei sfori lungi, urmărindu-i cu privirea, de teamă să nu li se întâmple ceva, cu acea căutătură animalică și cerească totodată, specifică maternității. La fiecare legănare, lanțurile hâde făceau un zgomot strident, care semăna cu un strigăt de mânie; fetițele se minunau, soarele în amurg lua parte la această bucurie și nimic nu era mai încântător decât capriciul întâmplării, care făcea dintr-un lanț de titani un leagăn de îngeri.

Pe când le legăna pe cele două fetițe, mama îngâna cu un glas fals o romanță pe atunci vestită.

Cântând și privindu-și fetele, nu mai auzea și nu mai vedea ce se întâmplă în stradă. Începuse tocmai prima strofă a romanței, când cineva se apropie de ea și deodată auzi o voce, care-i spunea lângă ureche:

— Ai doi copii frumoși, doamnă.

Mama continuă să cânte, apoi întoarse capul.

La câțiva pași în fața ei se afla o femeie. Femeia aceasta avea și ea un copil în brațe. Mai căra și un sac mărișor, care părea să fie foarte greu.

Copilul acestei femei era una dintre făpturile cele mai dumnezeiești din câte se pot vedea. Era o fetiță de vreo doi-trei ani. Ar fi putut să se ia la întrecere cu celelalte două pentru drăgălășenia cu care era gătită; avea o scufiță de pânză subțire cu dantele și un pieptar cu panglici. Pulpele albe, durdulii și tari i se vedeau sub fustița ridicată. Era rumenă și sănătoasă. Îți venea să muști din obrajii ei ca două mere. Despre ochii ei nu se putea spune nimic, decât că trebuie să fi fost foarte mari și că aveau gene minunate. Dormea.

Cosette urca, cobora, spăla, peria, freca, mătura...